

נתיב הפרישות

פרק א

לידי חטא לגמרי, במה שהאדם נמשך ביותר אחר
החטא הזה.

בפרק כיצד (יבמות כ"א, א') אמר רבא רמו

לשניות מן התורה מנין שנאמר כי כל

דאיכא תשות, רב יהודה אמר מהכא און וחקר

ותקן משלים הרבה, ר' אושעיא אמר מהכא פרעהו

אל תעבור בו, ר"ל כי האדם יעשה הרחקה לעצמו

אף שלא נצטוה מן התורה ובפרט בעריות ולאסור

אף שניות, אם לא ירחיק עצמו ביותר הוא בא לידי

ערוה, כאשר פעל זה הוא פעל בהמה חמרת ואינו

פעל שכלי שהשכל מבדיל בין דבר לדבר, אבל

החמרי אינו מבדיל לכן צריך לעשות הרחקה

יתירה, ולכן למד ר' אושעיא מן הכתוב הזה

שאמר פרעהו אל תעבור בו שיהיה מרחיק עצמו

ביותר, ועוד כי פרישת הערה הוא קדושה שהוא

מבדיל עצמו מן הגשמי ומתקרב אל המדרגה

הנבדלת בקדושה, ולפיכך אמרו בספרי (תו"כ

קדושים) א"ר יהושע בן לוי מפני מה נסמכה פ'

עריות לפרשת קדושים ללמדך שכל מקום שאתה

מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה ואית לן קריין

סגי אין אשה זונה וחללה וגו' וקדשתו כי את

לחם וגו' אשה זונה וחללה לא יקחו כי קדוש

הוא ולא יחלל זרעו בעמיו וגו' והדין דבר אל

כל עדת בני ישראל, ור"ל כי כל דבר ערוה הוא

בספר משלי (ד') באורח רשעים אל תבא ואל

תאשר בדרך רעים, פרעתו על תעבור

מן שטה מעליו ועבור, שלמה המלך הזהיר לאדם

לעזוב את הדרך הרעים, ואמר באורח רשעים אל תבא

כי האורח הוא קצר ואינו נמשך כמו הדרך שהוא

נמשך לעיר אבל האורח קצר, הזהיר את האדם

לעזוב את הדרך הרעים, ואמר באורח רשעים אל תבא

כי האורח הוא קצר ואינו נמשך כמו הדרך שהוא

נמשך לעיר אבל האורח קצר, הזהיר את האדם

לעזוב את הדרך הרעים, ואמר באורח רשעים אל תבא

כי האורח הוא קצר ואינו נמשך כמו הדרך שהוא

נמשך לעיר אבל האורח קצר, הזהיר את האדם

לעזוב את הדרך הרעים, ואמר באורח רשעים אל תבא

כי האורח הוא קצר ואינו נמשך כמו הדרך שהוא

נמשך לעיר אבל האורח קצר, הזהיר את האדם

לעזוב את הדרך הרעים, ואמר באורח רשעים אל תבא

כי האורח הוא קצר ואינו נמשך כמו הדרך שהוא

נמשך לעיר אבל האורח קצר, הזהיר את האדם

לעזוב את הדרך הרעים, ואמר באורח רשעים אל תבא

כי האורח הוא קצר ואינו נמשך כמו הדרך שהוא

נמשך לעיר אבל האורח קצר, הזהיר את האדם

לעזוב את הדרך הרעים, ואמר באורח רשעים אל תבא

כי האורח הוא קצר ואינו נמשך כמו הדרך שהוא

נמשך לעיר אבל האורח קצר, הזהיר את האדם

ולפיכך אני נותן לאלו שני חלקים ולכח חלק אחד. כך העליונים שאין היצר הרע מצוי ביניהם קדושה אחת להם שנאמר ובמאמר קדישין שאלתא אבל התחתונים לפי שיצר הרע מצוי בהם ולוא יועיל שתי קדושות הה"ד והתקדשותם והיותם קדושים, רבי אבא אמר חורי משל לבני מדינה שעשו שלש עטרות למלך מה עשה המלך הגוי בראשו אחת ובראש בניו שתיים כך בכל יום העליונים מכתירים לפני הקב"ה שלש קדושות לומר קדוש קדוש קדוש מה הקב"ה עושה נותן אחת בראשו ושתיים בראשו של ישראל הה"ד כי קדוש אני והתקדשותם והיותם קדושים. במדרש הזה בא לבאר אף כי התחתונים הם בעלי גשם יש לישראל קדושה על המלאכים, וביאור זה כי הקדושה שנתן השם ית' למלאכים שהם נבדלים מן החמרי, אבל לא נתן להם רק קדושה אחת אבל לישראל נתן להם שתי קדושות. מפני שהאדם בעל חומר ולפיכך נחשב האדם כמו שכור שהוא גשמי לגמרי שאין עמו השכל כך האדם הוא גשמי בעל חומר, וכדי להרחיק את האדם מן החמרי נתן לו שיהיה קדוש קדשים שלא נמצא דבר זה במלאך. אף על גב שתמצא אצל המלאך קדושה כדכתיב ובמאמר קדישין שאלתא. אבל שיהיה קדוש קדשים דבר זה לא נמצא בהם. אבל האדם נמצא אצלו שהוא קדוש קדשים והיינו שיש באדם סלוק הגשמי על ידי התורה ובה האדם קדוש קדשים כי התורה היא קדוש קדשים. ובודאי המלאך יש לו מדריגה זאת שנמצא קדושתו בפעל אצלו ודבר זה לא נמצא אצל האדם כי הוא גשמי, אבל מצד שהאדם דבק בקדוש הקדשים היא התורה השכלית העליונה שאין המלאכים מגיעים שם, וזה שאמר שהוא כמו השכור אשר השכור בעל גשם ומפני שהוא בעל גשם יש נגדו זה לאדם התורה האלהית ובוה האדם הוא קדוש הקדשים, כלומר המדריגה העליונה שהיא קדושה על קדושה:

ואל תתמה איך אפשר שתהיה לאדם הגשמי קדושה עליונה יותר קדושה מן המלאכים, כי דבר זה בודאי ובבירור כי על ידי התורה נכנס האדם לקדוש הקדשים למקום שאין נכנסים מלאכי שרת, ולכך אמר במסכת אבות (פ"ג) חביב האדם שנתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם.

אצלו לשון קדוש כלומר שתהיה קדוש וקרוב אל העליונים שהם קדושים שהם בלא גוף. ומאחר שאין הקדושה רק פרישה והבדלה מן הגשמי החמרי, לכך ראוי אל האדם להיות מתקדש עוד יותר ולהרחיק עצמו עוד מדברים האלו, וכל אשר מרחיק יותר הוא יותר קדוש ויותר נבדל כאשר פירש עצמו יותר. וזה שאמרו שם אמר אביי מאן דמקיים מילי דחכמים נקרא קדוש, אמר ליה רבא ומי שאינו מקיים מילי דרבנן קדוש הוא דלא מיקרי אבל רשע גמי לא מקרי, אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך. פי' דאביי סובר כי נקרא המקיים מילי דרבנן קדוש, מפני שהקדוש הוא הפרוש מן החטא ואינו נמשך אחר החמרי, וזה דמקיים מילי דרבנן נקרא קדוש שהרי מרחיק עצמו מן החטא שהוא בגוף אף שאינו מן התורה ולכך נקרא קדוש. ואינו דומה למי שהוא מקיים מצות הש"י אשר גזר עליו, אף כי כל המצות שבאו בתורה כלם שיהיה קדוש מן החסאים, אבל אין נקרא שמו קדוש רק זה שהוא פורש עצמו מן הדבר שהוא חטא מצד הגוף אף כי אינה מצוה בתורה הוא נקרא קדוש בעצמו, כי מילי דרבנן הם פרישה וקדושה. ורבא הקשה דזה משמע שנקרא קדוש שהוא מקדש עצמו מרצונו, ולכך נקרא זה האדם קדוש, ודבר זה אינו כי מאחר שחכמים גזרו נקרא העובר דברי חכמים רשע כי אינו מקיים דברי רבנן. אלא קדש עצמך במותר לך, כלומר שהתורה אמרה שיהיה האדם קדוש והיינו פרישה מדבר המותר, כי הערה בעצמה אין זה מצד הפרישה בלבד רק שהוא מצות התורה, אבל כאשר פירש עצמו מדבר המותר דבר זה נקרא קדושה ופרישה, ולכך נקרא השניות איסור קדושה מפני שהוא פרישה יותר ובפרט איסור שניה כי היא פרישה מן הערה שהוא דבר חמרי: ובמדרש (ויק"ד פכ"ד) ר' אבין אמר בה תרת, רבי אבין אמר משל למלך שהיה לו מרתף של יין והושיב בה המלך שומרין מהן גזירין ומהם שכורים לעת ערב בא ליתן להם שכרם נתן לשכורים שני חלקים ולגזירין חלק אחד, אמרו לו אדונינו המלך הלא שמרנו כאחת מפני מה אתה נותן לאלו שני חלקים ולנו חלק אחד, אמר להם אלו שכורין הן ודרכן לשתות יין אבל אתם גזירין ואין דרככם לשתות יין